

ՏԵՐՏԵՐԴ ու ԻՐ
ԲԱԼԴԻ ԾԱՌԱԳ

891.715.

7-97

MAY 2017

Ա. Գ. Գ. Գ. Գ.

ՏԵՐՏԵՐՆ ՈՒ ԻՐ ԵԱԼՈՒ

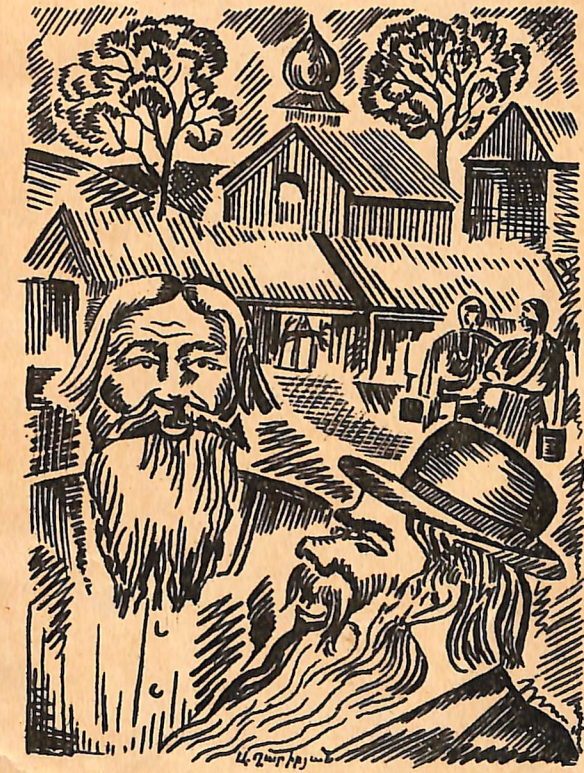
ԵԱԼՈՒ

MAY 2011

ԱՍ. ՊՈՒՇԿԻՆ

ՏԵՐՏԵՐՆ ՈՒ ԻՐ ԲԱՆՈՒ
ԾԱՌԱՆ

91.715
7-97

W

23 JUL 2013

4898

ՊՈՒՇԿԻՆԸ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻՆ

894.715.4

Ա. Ս. ՊՈՒՇԿԻՆ

Պ-97

ՏԵՐՏԵՐՆ ՈՒ ԻՐ ԲԱԼԴԻ ԾԱՌԱՆ

Թարգմ. Ա.Թ. ԽՆԿՈՅԱՆ

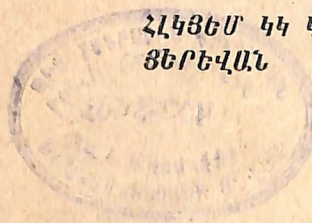
Նկարները Ա. ՂԱՐԻԲՅԱՆԻ

14124

ՊԵՏԶՐԱՏ

ՀԼԿՑԵՄ ԿԿ ԿԻՑ ՄԱՆԿԱՊՍՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԲՍԺԻՆ
ՑԵՐԵՎԱՆ

1937

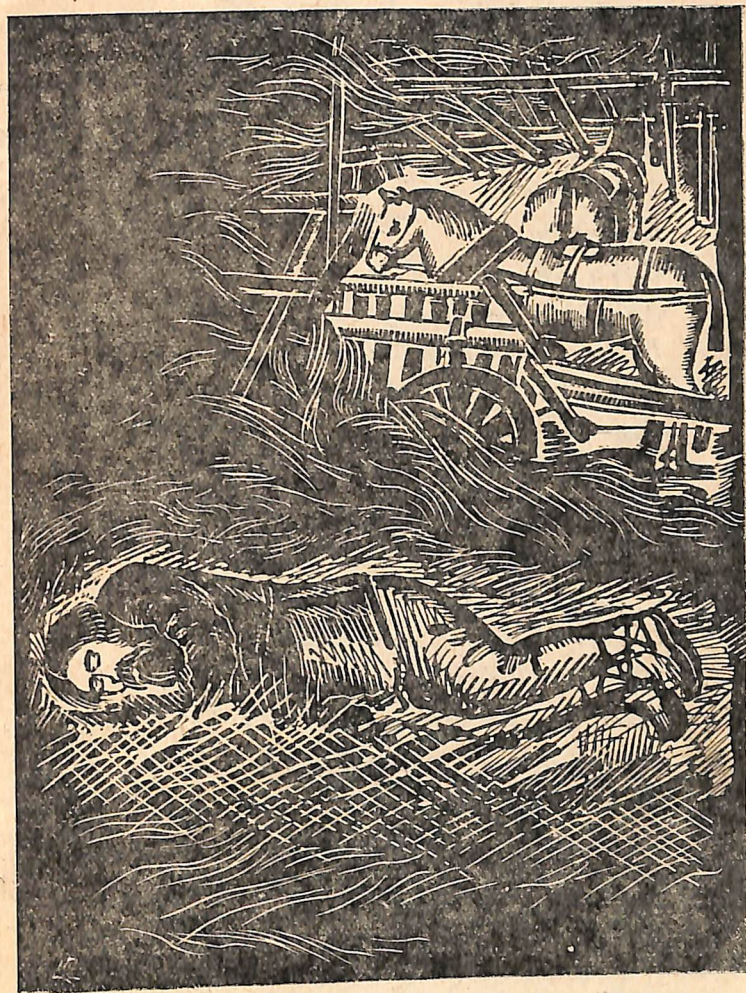

Խմբագիր՝ Ռուբ. Չ ա ռ յ ա Ն
Տեխ. խմբագիր՝ Լ. Ռ ճ ա Ն յ ա Ն
Սրբագրիչներ՝ Հ. Մանուկյան յեվ Հ. Գրիգորյան
Գլավիլիսի յիագոր Կ—4522. Հրատ. 4000
Պատկեր 284, Տիրաժ 3000
Պետերսի սպարան, Յերեվան, II Կնունյանցի, 4

Մի ժլատ տերտեր —
Հարուստ, տնատեր —
Վաղ գնաց շուկա,
Վոր գործը հոգա,
Հետ դառնա տուն գա:
Ետ տեր ժլատին
Պատահեց Բաղդին,
Ասավ. «որհնիր, տեր,
Ի՞նչ կուզես, տերտեր»:
— Կուզեմ մի ծառա,
Շատ բան խմանա,
Ապրի չոր հացով;
Լինի խոհարար,
Զիապահ, դուրգար.
Շատ եփան վարձով:
— «Ա՛, տեր, ինձ վարձիր,
Կուզես քար բարձիր.
Մի կլոր տարի
Ինձ տանդ պահի.
Թե ուտիս, թե պաս,
Տուր ինձ լոկ սպաս.
Ու տարվա վերջին
Քո տանը միջին
Թող միջամատով
Յերեք հատ կրտսց

Տամ քո ճակատով,
Ահա իմ վարձը —
Վերջացավ հարցը»:
Տերտերը խորեց,
Ճակատը քորեց.
Կրտտոցները իրա մեջ
Բան չըհաշվեց, տասով՝ հեշ
Կրտտոց ել կա, կրտտոց ել
Յեվ մոռացվեն գուցե ել:
Համաձայնեց պայմանին
Յեվ տուն բերեց ծառային.

Ինչպես ցույց տվավ փորձը,
Բալդին գիտեր իր գործը.
Արի լեր մարդը,
Վարում եր արարը,
Պահում եր նա ձին,
Հասնում եր հնձին,
Նա քիչ եր քնում,
Շուտ եր վեր կենում,
Շուկա լեր գնում,
Տան պաշար առնում,
Տանը ջուր կրում,
Ոջախը վառում,
Վրան ձուլ խաշում,
Խաշում ու կպճում,
Յերբեք չեր վիճում:
Հիացել եր իրիցիկներ.
Վրան ցավում եր աղջիկը.
«Հայրիկ» կանչում տան փոքրիկը,
Վոր նստում եր Բալդու գիրկը:
Տերտերը միայն
Չեր սիրում նրան.

Յերբ հիշում եր Բալդու մատը
Ճըքճըքում եր ծեր ճակատը:

Տարին անցնում է որեոր,
Իսկ տերտերը, մտամոլոր,
Վնչ ուտում է, վնչ ել խմում,
Տարվա վերջին է սպասում:

Ահա մի որ
Խեղճ ու մոլոր

Են քահանան

Իրիցկինկան

Խոստովանեց

Ամեն մի բան.

Իրիցկինը՝ — «Ես թույլ չեմ տա,

Ա՛ տեր, Բալդին ճակատիդ տա.

Յեկ ղիւր նրան աջնպես գործի

Վոր նա իրա ուժը փորձի,

Են գործն անել չկարենա

Ու ամօթով դատարկ գնա»:

Ուրախացավ են տերտերը. —

Իսկույն է եթ — հենց նույն որը

Ասավ. «Բալդի, սատանեքը

Դեռ չեն տվել տնորհները,

Գնա — ուզիր ապառիկ»,

Յերեք տարեն առնելիք»:

Բալդին մի հեզ

Ծառայի պես

Կեսը կամա,

Կեսն ալամա,

Յելավ գնաց ծովի քովը

Թոկն վոլորեց, կախեց ծովը.

Խիստ փոթորիկ ծովում հանեց,

Ափը ափին տվեց խառնեց.

Մի քիչ հետո հանկարծ — ահա,

Ծովից լելավ մի սատանա.

— Խնչ ես ուզում, Բալդի, մեզնից,

Թոկդ քաշիր, հանիր ծովից:

— Ձե, ձեր ծովը չես կըխառնեմ

Ու բոլորիդ դուրս կըհանեմ,

Ձեր վրալի ապառիկը,

Իմ տերտերի առնելիքը

Եսպես լերկար լերեք տարի

Ի՞նչու համար դուք չեք բերի.

— Հերիք խառնես ծովը, Բալդի,

Ձեռքիդ թոկը խնդրեմ վայր դի.

Շուտով կըտանք մենք քո հարկը

Ես ա կըգա իմ թոռնիկը:

Գնաց պապը. լեկավ թոռը,

Յեկավ, տվավ գլխին զոռը.

Մլավելով ինչպես կատուն,

— Բարե քեզի, ասավ Բալդուն.

Ես ի՞նչ կարգ ե,

Ես ի՞նչ վարք ե,

Բո ուզածը

Ես ի՞նչ հարկ ե.

Ես ի՞նչ լուր ե,

Մեզ չարերիս

Ինչ տխուր ե,

Հեչ լսած կա՞ գոնե մեկը —

Հարկ վճարեն սատանեքը.

Ե՛, ինչ անենք, կուգես կըտանք

Բաց մի պայման չըմոռանանք.

Մինչև ժողովի պապս հարկը,

Բերի լցնի կաշե պարկը,

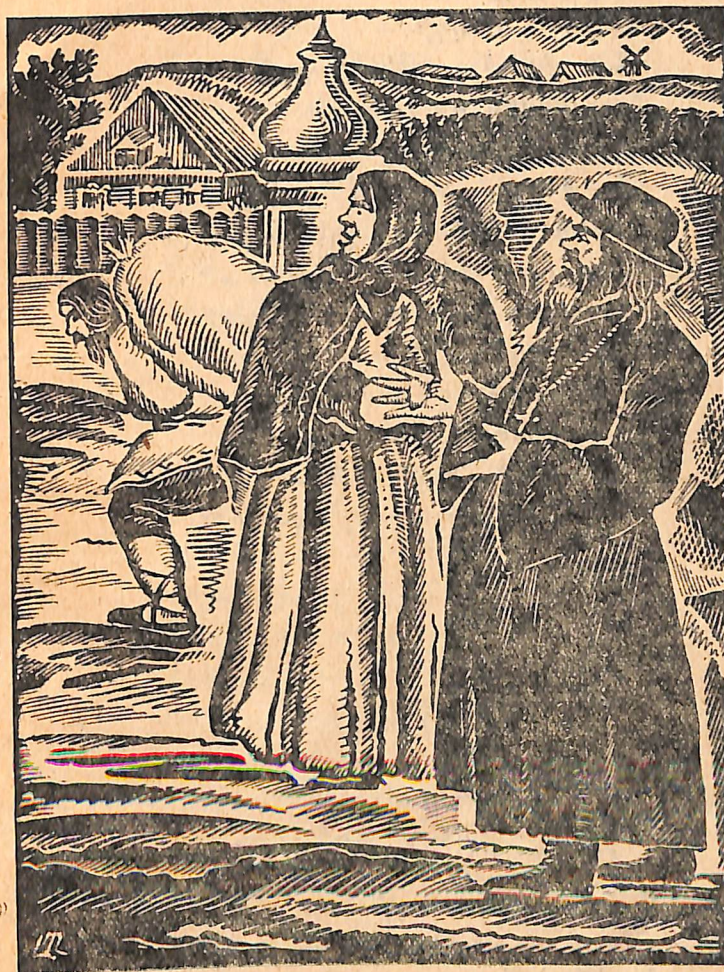
Արի վազենք մենք միասին

Ծովի շուրջը. ճամբի կիսին
 Ով վոր հոգնի ու լեռ ընկնի,
 Թող նա վոսկու պարկը տանի:
 Մի հռնաց ետտեղ Բալդին
 Ծաղրի տալով չարի ճուտին. .
 «Դու ռվ ես վոր, աչ անհեթեթ,
 Բալդին վազի քեզպեսի հետ.
 Քիչ սպասի թող լըղպորը,
 Գնամ բերեմ իմ լեղբորը»:
 Բալդին անտառ գնաց արագ,
 Բռնեց լերկու հատ նապաստակ
 Յեվ գցելով նրանց պարկը,
 Դարձավ լեկավ ծովի ափը.
 Հանեց մեկին պարկի միջից
 Ու բռնելով շուխտ աղանջից
 Ասավ չարին. «Վախկոտ ճուտիկ,
 Խոսքիդ տերն ես, արի մոտիկ.
 Առաջ վազիր դեռ լեղբորս հետ.
 Խոնչ ես նալում վրան խեթ-խեթ.
 Դեհ մեկ, լերկուս, լերեք՝ վազեք,
 Դուք իրարի լավ կըսագեք»,
 Ու վազեցին. նապաստակը
 Փախավ անտառ, մտավ ծակը.
 Իսկ սատանեն՝ տնկած դունչը՝
 Շրջան տալով ծովի շուրջը
 Քրտնաթաթախ և վազե վազ,
 Շունչը կտրած և հազիվ հազ,
 Քարին տալով իր մի վոտը՝
 Իրան գցեց Բալդու մոտը.
 Յեվ ինչ տեսավ են լղպորը—
 Բալդին շուրմ ե լեղբորը.
 «Ապրի, ապրի իմ մոր բալեն,

Խիստ հոգնել ե զիլ վազելենս:
Սատանեն եր՝ փոքրիկ ճուտը,
Փորին տալով լերկար տուտը,
Ասավ. — Գնամ բերեմ հարկը
Վոր լցրել ե պապս պարկը:
Գնաց թոռը պատմեց պապին,
Թե հաղթվեց ծովի ափին:

Բալդին նորից
Թոկն վոլորեց,
Կախեց ծովից,
Խիստ փոթորկից
Ձայներ լեկան
Ծովի տակից:
Մի ալլ հնարք գտավ պապը
Յեվ ուղարկեց թոռին ափը.
Թոռը լեկավ, ասավ Բալդուն.
— Հերիք խառնես մեր ծովը դուն,
ես ինչ կարգ ե,
ես ինչ վարք ե,
Գու ուզածը
ես ինչ հարկ ե.
ես ինչ լուր ե,
ինչ տխուր ե,
Իմացած կա՞ դոնե մեկը —
Հարկ վճարեն սատանեքը.
Ե՛, վոր կուզես, մենք ել կըտանք
Բաց մի պայման չըմոռանանք:
Մեզնից հեռու — գետնի վրա,
Վրտեղ կուզես, նշան արա.
Ձեռքիս փայտը ո՞վ մեզանից,
Դեն շալրաի են նշանից,
Թող նա տանի վոսկու պարկը —

Յերեք տարեն ժողված հարկը:
 Հը՛, լուխեցար,
 Տես վախեցար
 Թե՛ ջարդի
 Վախկոտ Բալդի:—
 «Հա՛, վախեցա թե՛ս ջարդի.
 Հլա լեզվին ես լախոտի,
 Հլա մտիկ պուճուր շանը:
 Ա՛յ, ե՛ն ամպն ե իմ նշանը:
 Փայտդ ենտեղ լեա կընետեմ.—
 Այնուհետե լեա ձեզ գիտեմ»...
 Սատանեն եր՛ փոքրիկ ճուտը,
 Փորին տալով լերկար տուտը,
 Լեղապատառ ընկավ ծովը,
 Շունչը առավ պապի քովը
 Յեվ լեղածը ծովի ափին
 Նա կցկտուր պատմեց պապին:

 Բալդին նորից
 Թռկն վոլորեց
 Կախեց ծովից,
 Խիստ փոթորկից
 Չայներ լեկան
 Խոր հատակից:
 Դարձյալ լեկավ են լղպորը.
 — Ա՛յ անիծվի ես մեր որը,
 Բալդի, ունեմ և մի նոր բան...
 «Սուս, կաթնակեր, չքոտ, անբան,
 Հերթն իմն ե, ասավ Բալդին
 Են աներես չարի ճուտին.
 Տեսնում ես դու՛ են մատակ ձին
 Արածում ե ջուկ, առանձին.
 Յեթե նրան բարձրացրես,

Չեռքերովդ կես վերստ տանես,
 Չեզ կըբաշխեմ ետ ձեր հարկը,
 Դատարկ կերթամ մեր աշխարհքը».
 Սատանեն եր ետ խոսքի հետ
 Հասավ ձիուն, իսկույն և եթ
 Առավ նրան իր ձեռներին.
 Զուր տալով ջուխտ ծնկներին.
 Բայց լերկու քայլ դեռ չըփոխած,
 Փռվեց գետնին, սաստիկ դողաց.
 «Ժուլիկ, մուլիկ չար սատանա.
 Վրադ հողոց Թ՛վ կըկարդա,
 Վե՛ր կաց, վե՛ր կաց, չարի ճուտիկ,
 Աչքերդ բաց ու ձին մտիկ,
 Դու չըտարար ինձ ձեռներով,
 Յես կըտանեմ ես վոտներով».
 Ասավ Բալդին ու ձին հեծավ,
 Վոտների մեջ նրան առավ,
 Մի վերստ տեղը իսկույն անցավ,
 Փոշին լեւավ, դուժման դառավ.
 Ետտեղ դարձյալ չարի ճուտը՝
 Զըհասկանալով Բալդու սուտը,
 Լեղապատառ ընկավ ծովը,
 Շունչը առավ պապի քովը,
 Իր տեսածը ծովի ափին
 Նա կըցկտուր պատմեց պապին:

Բալդին նորից
 Թռկն վոլորեց,
 Կախեց ծովից,
 Խիստ փոթորկից
 Չայներ լեկան
 Խոր հատակից.
 Հնարք չըկար. սատանեքը

931
Հավաքեցին իրանց հարկը,
Շալկած բերին Բալդու մոտը
Մեղա գալով ընկան վոտը,
— Ա՛ռ ուզածդ, գնա՛, ասին,
Միայն հանգիստ տուր մեր գասին։

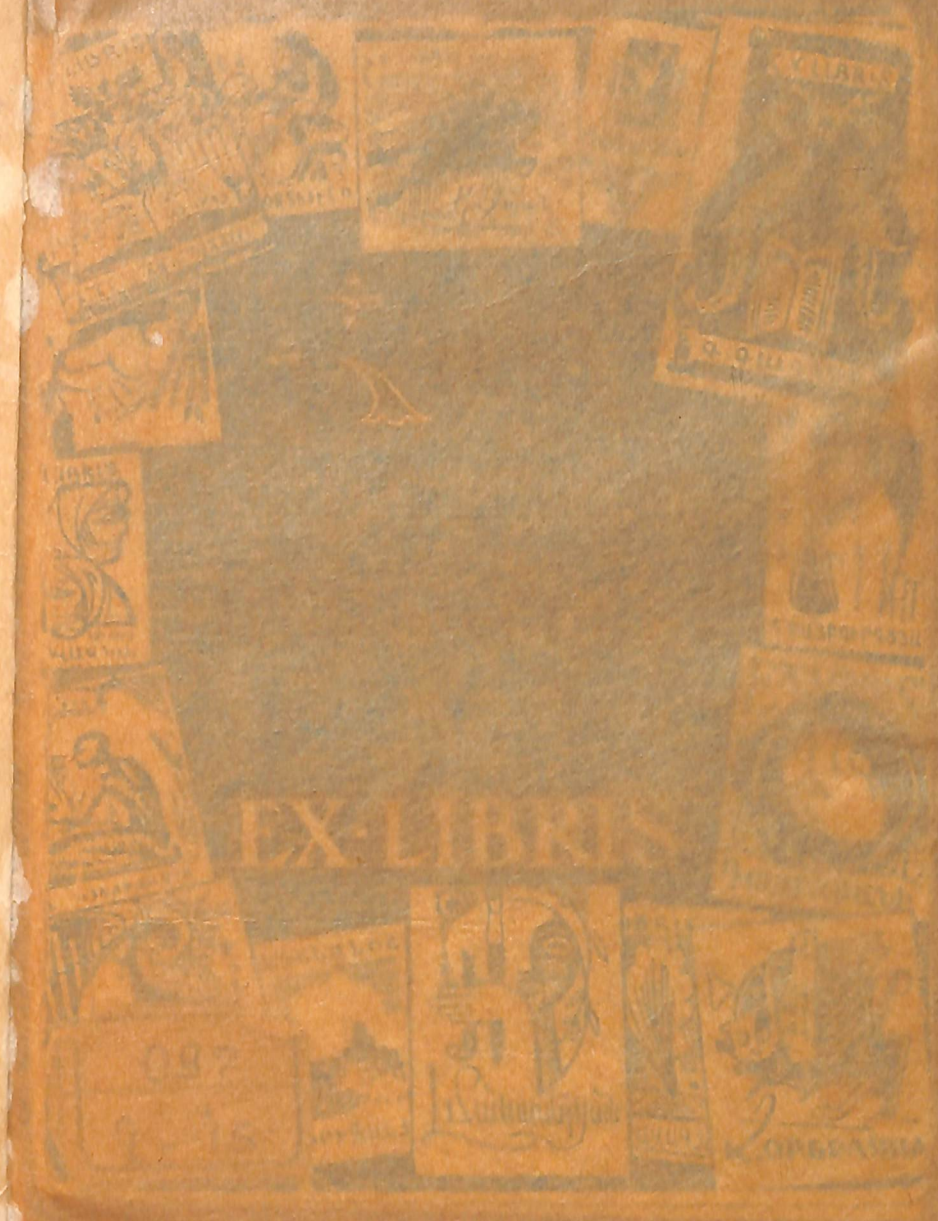
Բալդին լեկավ անքանքալով,
Վոսկին մեջքին զնդզնդալով։
Վա՛յ իմ որին՝ տերտերն ասավ,—
Թուավ տեղից, տեղ չըգտավ,
Կնկա փեշի տակը մտավ,
Բալդին նրան փեշի տակից
Քաշեց հանեց՝ բռնած միրքից.
Ասավ. «Բերի լես քո գանձը»
Տարվա վերջն ե, տուր իմ վարձը»
Են տեր ժլատը
Բռնեց ճակատը
Բալդին մի հետ կըտտացրեց,
Նրան ոճորքը թուցրեց.
Մի անգամ ել կըտտացրեց,
Լեզուն բերնում լռեցրեց.
Վերջն ել վոր չըկտտացրեց,
Խեղճ տերտերին զժվացրեց.
Ժլատ ծերուկ, ես քեզ մի դաս,
Եժանության ել ման չըգնա.
Ասավ Բալդին ուրախ, ուրախ
Յերավ զնաց անվարձ, անհախ։

169

ԳՐԱԾ 50 Կ.

А. С. ПУШКИН
СКАЗКА О МЕРТВОЙ ЦАРЕВНЕ И СЕМИ БОГАТЫРЯХ
ГИЗ АРМ. ССР ЕРЕВАН

100

№ 50 4.

А. С. ПУШКИН
СКАЗКА О МЕРТВОМ ЦАРЕВНЕ И СЕМИ БРАТЦАХ
С ПЕР. СЛ. С. П. ПЕТРОВИЧ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0398321

4898